

4/2010

Film a sociologie

(uzávěrka 31. srpna 2010)

hostující editor: Karel Čada

Co může nabídnout sociologie filmovým studiím? A co naopak filmová studia sociologii? V posledních letech je propojování těchto dvou disciplín velmi produktivní. Také *Illuminace* na tuto situaci reagovala a nabídla v minulosti monotematická čísla, která k podobnému výzkumu směřovala (např. číslo 1/2008 zaměřené na dějiny filmové recepce). Věříme však, že možnosti bádání v této oblasti ještě nebyly zdaleka vyčerpány.

V oblasti sociologie filmu stojí na jedné straně teorie reprezentace, v níž hraje v současnosti klíčovou úlohu problematika politiky identit, na druhé straně pak výzkumy filmové recepce a produkce. Sociologické analýzy se v současnosti věnují kontextům vzniku či předvádění filmového díla i analýze filmového diváctví. Zkoumají filmy jako takové, sociální zázemí diváků i fungování filmového průmyslu. Analýza může také spojovat několik těchto oblastí, aby zachytila médium v širších sociálních souvislostech. To se v poslední době děje v oblasti etnografického výzkumu, který v rámci analýzy strategicky spojuje perspektivu filmařů a filmových konzumentů (Sara Dickeyová). Význam je ale přikládán také kinům jako prvkům strukturujícím městský prostor, například střed města, komerční zóny apod. a domácímu prostoru recepce, který pohyblivé obrazy a zvuky uvádí do vztahu se soukromým světem rodinné každodennosti.

Cílem není vytvořit úzce tematicky vymezené číslo, ale spíše situovat kinematografii do různých společenských kontextů. Vítané jsou všechny texty, které se věnují kinematografii, v oblastech produkce, distribuce, předvádění i recepce, a využívají přitom sociologické teorie či metodologie. Články by mělo spojovat empirické ukotvení v materiálu zpracovaném kvantitativními či kvalitativními výzkumnými metodami a je možno mezi ně zahrnout i metody příbuzné (v případě kvalitativního výzkumu např. orální historii). Vhodná jsou zejména taková témata, která otvírají otázky v českém prostředí dosud nezodpovězené nebo zodpovězené jen okrajově, např.

film jako místo paměti; úloha filmu při konstrukci sociální paměti v postkomunistických zemích;

role filmového média při vytváření politiky identit (např. reprezentace marginalizovaných skupin a sociálních nerovností, konstrukce národní identity atd.);

sociologická analýza kulturní politiky konkrétních států, EU či dalších světových organizací v oblasti audiovizuální tvorby;

diskursivní konstrukce distinkcí v oblasti filmové produkce (umění vysoké versus nízké, fakta versus fikce, žánrová kategorizace apod.);

film v lidské biografii (analýza životopisných vyprávění);

etnografie společenských aspektů filmové události (premiéra, festival, přehlídka, letní kino, návštěva kina jako schůzka potenciálních partnerů apod.);
kulturní průmysl;
krize reprezentace ve společenských vědách a dokumentárním filmu;
demokratizace audiovizuálních médií a nová společenská fóra (domácí video, YouTube, Myspace, Csfid,...);
reflexe domácí sociologie filmu.

Stručný výběr literatury:

Lila Abu-Lughod, *Dramas of Nationhood. The Politics of Television in Egypt*. Chicago: The University of Chicago Press 2005.

Pierre Bourdieu, *La Distinction. Critique sociale de jugement*. Paris: Éditions de Minuit 1979.

Norman K. Denzin, *Images of Postmodern Society. Social Theory and Contemporary Cinema*. London: Sage 1991.

Steven Darné, *Movies, Masculinity and Modernity. An Ethnography of Men's Filmgoing in India*. London: Greenwood Press 2000.

Sara Dickey, *Cinema and the Urban Poor in South India*. Cambridge: Cambridge University Press 2007.

Bulent Diken – Carsten Bagge Laustsen, *Sociology through the Projector*. London: Routledge 2007.

Rajinder Kumar Dudrah, *Bollywood. Sociology Goes to the Movies*. New Delhi: Sage 2006.

Mark Jancovich – Lucy Faire – Sarah Stubbings, *The Place of the Audience. Cultural Geographies of Film Consumption*. London: British Film Institute 2003.

Peter Miskell, *A Social History of the Cinema in Wales 1918–1951. Pulpits, Coal Pits and Fleapits*. Cardiff: University of Wales Press 2006.

Pierre Sorlin, *European Cinemas, European Societies 1939–1990*. London: Routledge 1991.